

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Τεύχος 93

Αθήνα, 1 Ιουλίου 2005

**ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ. ΡΜΑ, ΡΒΑ.
ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ
ΤΟΜΕΑ: Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΜΑΧΙΚΟ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.**

ΤΟΜΕΑΣ:

**ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΜΥΝΤΙΚΟΥ ΔΟΓΜΑΤΟΣ
ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ**

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ:
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΙΑΑ
Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΤΟΜΕΩΣ:

Λέκτορας, Δρ. Ιωάννης Σαριδάκης

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ:

Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης
Λέκτορας, Δρ. Γεώργιος Μιχαλακόπουλος
Λέκτορας, Δρ. Ιωάννης Σαριδάκης

Επιμέλεια κειμένων Δέσποινα Σπανού & Μπέλλα Καπόν

**ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ. RMA, RBA. ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ:
Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΜΑΧΙΚΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.**

Εισαγωγή

Η αποτελεσματική διεξαγωγή επιχειρήσεων στο σύγχρονο θέατρο του πολέμου εδράζεται στην ταχεία, ευφυή και ευέλικτη επιδίωξη του εκάστοτε στρατηγικού και στρατιωτικού στόχου. Οι συνεχώς επιταχυνόμενες τεχνολογικές αλλαγές καθιστούν τον στόχο αυτό δυνατό, καθ' όσον παρέχουν διαρκώς βελτιούμενες και εξελισσόμενες μεθόδους σε ό,τι αφορά στη διαχείριση της πληροφορίας, στην ανάπτυξη και υιοθέτηση οπλικών συστημάτων ακριβείας και στην παραγωγή πολυλειτουργικού και χρηστικού στρατιωτικού εξοπλισμού.

Είναι γεγονός ότι πολλές από τις αναδυόμενες τεχνολογίες αυτές βρίσκονται ακόμη στα ερευνητικά σπάργανα, σε βαθμό τέτοιο, που η δυνατότητά τους να χρησιμοποιηθούν σε αμυντικές εφαρμογές σπάνια μπορεί να γίνει αντιληπτή εκ των προτέρων, στο πλαίσιο των προσπαθειών που καταβάλλει ένας και μόνον φορέας. Το πλήρες φάσμα των πιθανοτήτων για επιτυχή ανάπτυξη, και εν τέλει υιοθέτηση, μιας τεχνολογικής λύσης στο ευρύ και διαρκώς εξελισσόμενο πεδίο των στρατιωτικών εφαρμογών μπορεί να καλυφθεί μόνον μέσω της συνεργασίας και της συνέργειας μεταξύ των πλέον καταρτισμένων και εξειδικευμένων επιστημόνων, που μπορούν να προέρχονται από τον ακαδημαϊκό χώρο, τη βιομηχανία και το κράτος.

Στη διάρκεια της δεκαετίας του '90, τα στρατιωτικά πράγματα κυριαρχήθηκαν από δύο έννοιες: την *Επανάσταση στις Στρατιωτικές Υποθέσεις* (Revolution in Military Affairs, RMA), δηλ. τον τρόπο με τον οποίο οι τεχνολογικές αλλαγές και η πρόοδος μετασχηματίζουν το παραδοσιακό μοντέλο του πολέμου και τις *Ασύμμετρες Απειλές*, με άλλα λόγια τον τρόπο με τον οποίο ο αντίπαλος στον γεωπολιτικό-γεωστρατηγικό στίβο αντιδρά σε μία κυρίαρχη στρατιωτική δύναμη, πολεμώντας με τρόπους και μεθόδους που η ανωτέρω δύναμη δεν αναμένει ή δεν έχει προετοιμαστεί να αντιμετωπίσει. Καμία από τις δύο αυτές έννοιες δεν είναι καινούρια. Η ιστορία του πολέμου και της άμυνας παρέχει πλήθος παραδειγμάτων αξιοποίησης της τεχνολογίας και διεξαγωγής επιχειρήσεων με τρόπο που ο αντίπαλος δεν μπορεί να προβλέψει, τουλάχιστον από την εποχή των Περσικών Πολέμων. Εν τούτοις, η παρούσα ιστορική συγκυρία διαφοροποιεί τον τρόπο με τον οποίο ορίζονται, και εν τέλει υιοθετούνται, οι δύο αυτές έννοιες.

Συνισταμένη των προσδιορισμών της RMA είναι η έμφαση στον τρόπο με τον οποίο η πρόοδος στον τομέα των πληροφοριακών συστημάτων, η στόχευση ακριβείας και τα έξυπνα οπικά συστήματα δημιουργούν το υπόβαθρο για μια νέα μορφή δικτυοκεντρικού πολέμου. Στο πλαίσιο των ορισμών που έχουν δοθεί για τις *ασύμμετρες απειλές*, η έμφαση δίδεται τελικώς στην ασυμμετρία στο επίπεδο της τεχνολογίας, των χρησιμοποιούμενων τακτικών και των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Στο σύγχρονο θέατρο του πολέμου, η τεχνολογική και ποσοτική στρατιωτική υπεροχή δεν αποτελούν αποκλειστικούς και ασφαλείς καταλύτες της έκβασης των επιχειρήσεων. Οι ΗΠΑ αποσύρθηκαν από το Λίβανο το 1983, μετά από μια επίθεση αυτοκτονίας με θύματα 241

στρατιώτες και από τη Σομαλία το 1993, έπειτα από μία μάχη στο Μογκαντίσου, στην οποία η τηλεόραση κάλυψε τη βάνουση μεταχείριση των πωμάτων δύο Αμερικανών κι ενός τραυματία.

Οι αναλογίες είναι προφανείς και θα πρέπει να τονιστούν, μεταξύ της αποκαλούμενης «Νέας Οικονομίας της Άμυνας», της RMA και του ασύμμετρου πολέμου, αφ' ενός, και της «Νέας Οικονομίας», στο πλαίσιο της οποίας παραδοσιακές ηγέτιδες εταιρείες αποκτούν, βραχυπρόθεσμα, χαρακτηριστικά ευαισθησίας απέναντι σε μικρούς ανταγωνιστές τους, που χαρακτηρίζονται από καινοτομικότητα και εστίαση σε νέες επιχειρηματικές στρατηγικές προσεγγίσεις.

Ο μετασχηματισμός του στρατιωτικού περιβάλλοντος συνδέεται όχι τόσο με την τεχνολογική πρόοδο, όσο με τις αλλαγές στη διαχείριση των πόρων και στη φύση της ασφάλειας και των συγκρούσεων.

Το Στρατιωτικό Περιβάλλον

Μεταξύ των αλλαγών που μετασχηματίζουν το παγκόσμιο περιβάλλον της στρατιωτικής ισχύος καταγράφονται:

- Η **πρωτοκαθεδρία των ΗΠΑ** στον τομέα της συνολικής αμυντικής δαπάνης παγκοσμίως. Με βάση στοιχεία του Stockholm International Peace Research Institute (SIRPI), στις ΗΠΑ αντιστοιχούσε, το 2001, το 36% της παγκόσμιας δαπάνης για την άμυνα. Η αμυντική δαπάνη των τεσσάρων επομένων κρατών, στον πίνακα κατάταξης του SIRPI, δηλ. της Ρωσίας, της Γαλλίας, της Ιαπωνίας και της Βρετανίας, αντιστοιχεί αθροιστικά περίπου στο ήμισυ της δαπάνης των ΗΠΑ. Τέλος, η αμυντική δαπάνη των ΗΠΑ, βαίνει αυξανόμενη, σε αντιδιαστολή με τα υπόλοιπα κράτη, όπου η δαπάνη αυτή εμφανίζει μικρή αύξηση ή και, συχνά, μείωση. Αν και η περιστολή των αμυντικών δαπανών συμβαδίζει με το ευρωπαϊκό πολιτικό μοντέλο που δίνει προτεραιότητα στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής, η διατήρηση και η διεύρυνση του χάσματος μεταξύ ΗΠΑ και ΕΕ σε ό,τι αφορά στο επιχειρησιακό αμυντικό δυναμικό τους, εν τέλει μπορεί να απομακρύνει το στόχο της ευρωπαϊκής πολιτικής ολοκλήρωσης. Παραλλήλως, οι δαπάνες για την ανάπτυξη στρατιωτικής τεχνολογίας χαρακτηρίζονται ως υψηλές, ακόμη και στις ίδιες τις ΗΠΑ. Η χώρα αυτή, όπως και άλλες χώρες, επιχειρούν την **εφαρμογή επιχειρηματικών πρακτικών και την υιοθέτηση τεχνολογιών και προϊόντων που δεν προορίζονται πρωταρχικά για στρατιωτική χρήση**, στοχεύοντας στην περιστολή της δαπάνης και στη βελτίωση της σχέσης κόστους-ωφέλειας των επενδύσεων με χαρακτήρα στρατιωτικής E&TA.
- Η **διαρκής κλιμάκωση** των δαπανών Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (E&TA) για μεγάλα συστήματα, τόσο για τις λεγόμενες «πλατφόρμες» όσο και για συστήματα υποδομής (π.χ. δορυφόρους) και πληροφοριακά συστήματα που απαιτούνται για την υποστήριξη δικτυο-κεντρικών πολεμικών επιχειρήσεων. Το σύνολο των κρατών, εκτός των ΗΠΑ, αντιμετωπίζουν το φάσμα του «διαρθρωτικού αφοπλισμού», μη όντας σε θέση ή και μη επιθυμώντας να επωμιστούν το οικονομικό βάρος της αντικατάστασης της -βασισμένης σε συμβατικές τεχνολογίες- στρατιωτικής ισχύος με σύγχρονα οπλικά συστήματα,

συγκρίσιμα με αυτά των ΗΠΑ. Η επισήμανση αυτή αφορά ιδιαίτερος στα κράτη των οποίων η γεωπολιτική επιρροή έχει ως συστατικό της και την στρατιωτική ισχύ, κυρίως δε στα λοιπά μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών: Κίνα, Γαλλία, Ρωσία και Βρετανία.

- Η αύξηση των παγίων δαπανών οδηγεί επίσης σε **αύξηση της οικονομικής συγκέντρωσης** στην οπλική βιομηχανία. Ο κλάδος αυτός εμφανίζει όμως ακόμη ισχυρά χαρακτηριστικά κερματισμού και διασποράς, αν και κυριαρχείται από τις παραδοσιακά ηγέτιδες εταιρείες. Το 1990, οι 5 μεγαλύτερες εταιρείες της Δύσης κάλυπταν το 22% της παγκόσμιας παραγωγής οπλικών συστημάτων. Το 2000, έπειτα από ένα κύμα συγκέντρωσης, το ποσοστό αυτό είχε αυξηθεί σε 42%. Εν τούτοις, παρέμενε μικρό σε σχέση με συγκρίσιμους κλάδους ανάπτυξης και παραγωγής συστημάτων πολιτικής χρήσης, οι οποίοι κυριαρχούνται από τρεις ή και λιγότερες εταιρείες, για παράδειγμα την Boeing και την Airbus στον κλάδο των μεσαίων και μεγάλων αεροσκαφών πολιτικής αεροπορίας, ή την Bombardier και την Embraer, στον κλάδο των μεσαίων και μικρών αεροσκαφών περιφερειακής εμβελείας.
- Η **παραδοσιακή μέθοδος του επιμερισμού του κόστους έρευνας και ανάπτυξης**, μέσω σχημάτων συνεργασίας, δεν εξασφαλίζει από μόνη της την επιτυχία, η δε εφαρμογή της μεθόδου αυτής δεν είναι πάντοτε απρόσκοπτη, ειδικότερα στο επίπεδο των ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών (πβ. τα προγράμματα Eurofighter, Meteor, Airbus A400M).
- Η αναγνώριση της οποίας τυγχάνουν οι ΗΠΑ ως μη τρωτές στη μορφή του πολέμου την οποία έχουν επιλέξει, δημιουργεί, ως αντίβαρο, το **υπόβαθρο για την προσφυγή σε άλλους τύπους και μορφές πολέμου, τις ασύμμετρες πολεμικές απειλές**, που στρέφονται κατά των ΗΠΑ και των συμμάχων τους. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα, καθαρά στο στρατιωτικό πεδίο, της αιματηρής τρομοκρατικής επίθεσης στο αντιτορπιλικό Cole των ΗΠΑ, στο Άντεν της Υεμένης, τον Οκτώβριο του 2000, με χρήση οπλικών συστημάτων εξαιρετικά χαμηλού τεχνολογικού προφίλ (συμβατικών εκρηκτικών).
- Ενώ οι δυτικές κυβερνήσεις, στην προσπάθειά τους να ανταποκριθούν στις ανάγκες του σύγχρονου κράτους προνοίας, προβαίνουν στην περικοπή των αμυντικών δαπανών και επιχειρούν, ορθώς, την παράλληλη αξιοποίηση των στρατιωτικών τεχνολογιών σε πολιτικές χρήσεις επ' ωφελεία του κοινωνικού συνόλου, **οι αντίπαλοι επιχειρούν τη στρατιωτικοποίηση των πολιτικών τεχνολογιών και την παραγωγή νέων οπλικών συστημάτων**. Τα χημικά των ληπασμάτων και τα καύσιμα χρησιμοποιούνται για παρασκευή εκρηκτικών υλών και τα πολιτικά αεροσκάφη ως πόραυλοι. Η ανάπτυξη τεχνολογιών διττής χρήσεως (dual use technologies) έχει σημαντικό αντίτιμο: το αρνητικό επιφανόμενο της μείωσης του κόστους προμήθειας οπλικών συστημάτων, π.χ. μέσω της υιοθέτησης ευρέως διαθέσιμων τεχνολογιών (COTS), δεν είναι άλλο από την ευρεία διάθεση οιονεί οπλικών συστημάτων σε τρομοκρατικές οργανώσεις. Οι τεχνολογίες των όπλων μαζικής καταστροφής (WMDs) -βιολογικές, πυρηνικές και χημικές- είναι, εγγενώς, διττής χρήσης. Οι νέες τεχνολογίες Πληροφορίας και Τηλεπικοινωνιών (ΤΠΕ, ICTs) μπορούν, κάλλιστα, να χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη δικτύων διεθνούς τρομοκρατίας και την εκμετάλλευση της τρωτότητας των ΗΠΑ και των συμμάχων τους, καταφανώς και της Ελλάδας.

RBA, RMA. ΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Η έννοια της Επανάστασης στις Στρατιωτικές Υποθέσεις (RMA) και η εισαγωγή της στις ελληνικές ΕΔ αποτελεί επιλογή μείζονος σημασίας. Παράλληλα, η στρατηγική επιλογή της αντίστοιχης Επανάστασης στις Επιχειρηματικές Υποθέσεις (Revolution in Business Affairs, RBA), παρέχει το αναγκαίο στρατηγικό και λειτουργικό πλαίσιο για την ανάπτυξη καινοτομικών πολλαπλασιαστών ισχύος, την επίτευξη στρατηγικών πλεονεκτημάτων στο σύγχρονο θέατρο του πολέμου και την σημαντική αντιστάθμιση του υψηλού κόστους της επένδυσης σε προγράμματα E&TA.

Η σύγχρονη ψηφιακή τεχνολογία καταλύει τις μεθόδους διεξαγωγής επιχειρήσεων στο σύγχρονο πεδίο της μάχης και μπορεί να εξασφαλίσει αξιοσημείωτο συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι του αντιπάλου. Η ικανότητα διεξαγωγής δικτυο-κεντρικού πολέμου, παράλληλα με την ολοκληρωμένη και αναλυτική αξιολόγηση των ασύμμετρων απειλών δημιουργούν ικανό στρατηγικό πλέγμα για την πρόληψη, την αποτροπή και την καταστολή του κινδύνου, στην εσωτερική, την περιφερειακή και τη διεθνή του διάσταση. Οι συντελεστές αποτρεπτικής ισχύος, συνδυαζόμενοι με αυτούς της πολιτικής και διπλωματικής ισχύος της χώρας μας στο περιφερειακό και το διεθνές περιβάλλον της, διαδρούν με τις γενικότερες πολιτικές που στοχεύουν στην οικονομική και την κοινωνική ανάπτυξη, ανατροφοδοτώντας τις επί ωφέλεια του συνόλου των πολιτών.

Η δημιουργία και η ενίσχυση πρωτοβουλιών στο πεδίο της E&TA αποτελεί, κατά την έννοια αυτή, καίριο βήμα για την πραγμάτωση των εννοιών της RMA και της RBA στις ΕΔ. Σε ό,τι αφορά στην πολεμική βιομηχανία, το σύγχρονο και διεθνώς αποδεκτό μοντέλο προσέγγισης κατατείνει στην ανάγκη για ανάπτυξη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών μέσω συμπράξεων δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, που αρθρώνονται στη νέα λογική της ολοκλήρωσης (integration) των συστημάτων και των λειτουργιών. Αποστασιοποιούμενο από την παραδοσιακή-συμβατική λογική του απλού επιμερισμού του κόστους ανάπτυξης μεταξύ ολίγων κρατικών ή εταιρικών φορέων, το μοντέλο αυτό ακολουθεί την προσέγγιση του «συστήματος από συστήματα» (system-of-systems approach), τόσο στο εθνικό όσο και στο διεθνές επίπεδο.

Με βάση τη νέα «επαναστατική» επιχειρηματική λογική, το κράτος συμβάλλεται με έναν βασικό στρατηγικό επενδυτή (primary investor, "megaprime") ο οποίος εξασφαλίζει την απαραίτητη ολοκλήρωση των συστημάτων, και παρέχει στο κράτος τις υπηρεσίες του, στο επίπεδο της διαχείρισης των αναλαμβανόμενων έργων. Στο σχήμα συνεργασίας αυτό, μια σειρά επιχειρήσεων συνεργάζονται με τον βασικό επενδυτή και την κυβέρνηση, για την εξασφάλιση στοιχείων και μερών για τα επί μέρους συστήματα και υποσυστήματα. Το δυνητικό πλεονέκτημα για την εγχώρια οικονομική δραστηριότητα έγκειται στη δυνατότητα απασχόλησης εγχώριου επιστημονικού δυναμικού υψηλής εξειδίκευσης, αλλά και στο συγκριτικό και πρακτικό πλεονέκτημα που μπορούν να παράσχουν οι εγχώριες βιομηχανίες σε ό,τι αφορά στη γνώση των πραγματικών επιχειρησιακών αναγκών στις οποίες θα κληθούν να ανταποκριθούν τα υπό ανάπτυξη συστήματα. Σε αντιδιαστολή με το παραδοσιακό μοντέλο της απλής παραγωγής και διάθεσης στοιχείων και τμημάτων για τα αναπτυσσόμενα συστήματα, οι παροχές συστημάτων και υποσυστημάτων συμμετέχουν ενεργά και ουσιαστικά στην

ανάπτυξη της αρχιτεκτονικής των συστημάτων και στη διαμόρφωση των παραμέτρων λειτουργίας τους στο επιχειρησιακό και τακτικό περιβάλλον. Στο σχήμα αυτό, τέλος, υπάρχουν οι κατασκευαστές συστατικών στοιχείων (component manufacturers) που διαθέτουν τα προϊόντα τους στον βασικό ανάδοχο και στους παροχείς συστημάτων και υποσυστημάτων. Με τον τρόπο αυτό, εξασφαλίζεται το πλεονέκτημα της αποδοχής ευθύνης από τον βασικό στρατηγικό επενδυτή στην περίπτωση δυσλειτουργίας ή ελλιπούς ανάπτυξης ενός συγκεκριμένου συστήματος. Συνεπώς, το ΥΕΘΑ αποφεύγει την καταβολή αποζημιώσεων που παρατηρούνται στην περίπτωση αλλαγών στις συμβατικές υποχρεώσεις, ήτοι αλλαγών στις προδιαγραφές των συστημάτων.

Με άλλα λόγια, η παραδοσιακή ταξινόμηση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της πολεμικής βιομηχανίας κατά τάξεις μεγέθους ή με βάση τη δομή τους, μετεξελίσσεται και αντανακλά τη διάρθρωση της παραγωγής και της εργασίας στη Νέα Οικονομία. Στην «κορυφή της πυραμίδας» βρίσκονται οι εταιρείες που εργάζονται με την κυβέρνηση ή τους διεθνείς οργανισμούς, στο πλαίσιο συμπράξεων μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για την ανάπτυξη αρχιτεκτονικών για οπλικά συστήματα. Στο έργο τους, μπορούν να υποστηρίζονται από ερευνητικά κέντρα και πανεπιστημιακές μονάδες. Οι φορείς αυτοί είναι σε θέση να παράσχουν στην κυβέρνηση το μοντέλο για την πραγμάτωση και τη μετέπειτα διαχείριση του «συστήματος από συστήματα». Στο δεύτερο επίπεδο, βρίσκονται οι εταιρείες οι οποίες, μέσω επιχειρηματικών μονάδων του κεντρικού φορέα ή λειτουργώντας ως διακριτές εταιρείες πολιτικού ή στρατιωτικού χαρακτήρα, παρέχουν δυνατότητες στο επίπεδο των επί μέρους συστημάτων ή υποσυστημάτων. Τέλος, στη βάση της πυραμίδας βρίσκονται οι παροχείς των επί μέρους στοιχείων που συνεργάζονται με τον κεντρικό φορέα ή τις εταιρείες δεύτερης βαθμίδας για την εκπόνηση του επιχειρηματικού σχεδίου του «συστήματος από συστήματα». Στην πράξη, προκύπτει ένα νέο «κυρίαρχο» πλέγμα σχέσεων στο πλαίσιο της νέας ολιστικής προσέγγισης της επένδυσης σε οπλικά συστήματα:

(1) Η διαδικασία που ακολουθείται από το (αμερικανικό) ΥΕΘΑ για τις προμήθειες εστιάζει στον καθορισμό των ζητούμενων επιχειρησιακών δυνατοτήτων, υπό το πρίσμα της αναθεώρησης και του μετασχηματισμού του ρόλου και της συνολικής ικανότητας των ΕΔ.

(2) Η εστίαση αυτή γίνεται σε συνεργασία με τους συντελεστές και φορείς της αγοράς.

(3) Με τη σειρά της, η αγορά υποστηρίζει επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της άμυνας και για τις οποίες δημιουργείται ικανό προσδόκιμο σταθερών εσόδων από τη συνεργασία τους με την (ομοσπονδιακή) κυβέρνηση. Παράλληλα, οι βασικοί στρατηγικοί επενδυτές (megaprimes) εξασφαλίζουν χρηματοοικονομική σταθερότητα επιλέγοντας το φάσμα των προγραμμάτων στα οποία θα συμμετάσχουν καθώς και το επίπεδο και τη φύση της συμμετοχής τους σε καθένα από τα προγράμματα.

(4) Οι επικεφαλής ολοκληρωτές συστημάτων (Lead Systems Integrators, LSIs) και οι διαχειριστές συστημάτων συνεργάζονται με την κυβέρνηση για τον προσδιορισμό του φάσματος των δυνατών επιλογών από το τμήμα αυτό της αγοράς που θα παράσχει τα διαθέσιμα συστήματα, υποσυστήματα και στοιχεία, με στόχο την κάλυψη των ζητούμενων απαιτήσεων στο επίπεδο της αρχιτεκτονικής ή/και των συστημάτων.

(5) Από την διάδραση ιδιωτικού τομέα-συστήματος προμηθειών του (αμερικανικού) Υπουργείου Άμυνας, προκύπτουν νέες επιχειρησιακές δυνατότητες, που συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου για μετασχηματισμό της λειτουργίας των ΕΔ.

Ως χαρακτηριστικά παραδείγματα επιτυχημένης εφαρμογής της νέας επιχειρηματικής λογικής στην αντιμετώπιση του συστήματος αμυντικών προμηθειών στις ΗΠΑ καταγράφονται:

- ο **μετασχηματισμός της αμερικανικής ακτοφυλακής (USCG)** (προσδιορισμός, στο πλαίσιο της εξέλιξης και προμήθειας συστημάτων, των επί μέρους επιχειρησιακών στόχων για την ανάπτυξη δυνάμεων παγκοσμίως, αντί της παραδοσιακής περιγραφής των λειτουργικών χαρακτηριστικών των επί μέρους υπό προμήθεια μονάδων)
- ο **μετασχηματισμός του στρατού ξηράς** (μελλοντικά συστήματα μάχης -FCS- και η ανάπτυξη δικτυο-κεντρικών ικανοτήτων για επίγειες δυνάμεις μάχης, με δυνατότητα ευέλικτης στρατηγικής και επιχειρησιακής ανάπτυξης)
- το **πρόγραμμα του κοινού μαχητικού α/φους (JSF)**, η ανάπτυξη του οποίου ακολουθεί εν μέρει την επιχειρηματική προσέγγιση της Airbus, σε ό,τι αφορά στη διεθνή συμβολή στη γραμμή παραγωγής, υπερβαίνοντας το κλασικό σχήμα των αντισταθμιστικών ωφελημάτων.

Η ΣΥΜΜΑΧΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Το νέο βιομηχανικό αμυντικό μοντέλο δημιουργεί ευκαιρίες και προκλήσεις συνεργασίας, καθώς και το υπόβαθρο για την ενίσχυση της αποτρεπτικής και επιχειρησιακής ικανότητας της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας. Είναι βεβαίως δύσκολο, τουλάχιστον στο προβλεπτό μέλλον, να επιδιωχθούν κοινές διατλαντικές πολιτικές στο επίπεδο της ανάπτυξης αρχιτεκτονικής ή σε αυτό της διαχείρισης «συστημάτων από συστήματα». Εν τούτοις, είναι ευρέως παραδεκτό ότι υπάρχουν σημαντικές ευκαιρίες για τη συμμετοχή ευρωπαϊκών, αμερικανικών και ασιατικών επιχειρήσεων, στο επίπεδο των συστημάτων ή των υποσυστημάτων που ολοκληρώνονται με τις ανωτέρω αρχιτεκτονικές και συστήματα, τα οποία αναπτύσσονται από τις ΗΠΑ ή στο πλαίσιο συνεργειών στον ευρωπαϊκό χώρο. Πρόκληση για τις συμμαχικές κυβερνήσεις, ιδιαιτέρως τις ευρωπαϊκές, είναι η διαμόρφωση πολιτικών που θα παρέχουν τη δυνατότητα στις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της πολεμικής βιομηχανίας να συνεργάζονται μεταξύ τους, ενισχύοντας το στρατιωτικό δυναμικό της Συμμαχίας.

Εστιάζοντας την ολιστική προσέγγιση που περιγράφηκε παραπάνω στο ευρωπαϊκό επίπεδο, η συμμετοχή της Ελλάδας στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Άμυνας (EDA), με την ιδιότητα του ιδρυτικού και πλήρους μέλους, αποτελεί μείζονα πολιτική και στρατηγική επιλογή. Εκκινώντας από την πρόδηλη ανάγκη για βελτίωση της αποδοτικότητας των ευρωπαϊκών επενδύσεων στην ανάπτυξη αμυντικών συστημάτων (€180 δις. ετησίως) μέσω της βελτίωσης της συνεργασίας στην προμήθεια και την ανάπτυξη τεχνολογιών και συστημάτων, ο EDA φιλοδοξεί να παράσχει μία ικανή βάση για την ανάδυση και την εδραίωση πρωτοβουλιών και συνεργιών στο πεδίο της E&TA.

Τόσο η χρονική συγκυρία, όσο και η δεδηλωμένη βούλησή μας να υποστηρίξουμε και να συμμετάσχουμε εμπράκτως στον μηχανισμό EDA δημιουργούν ικανό πεδίο για την πραγμάτωση των στόχων της διακλαδικότητας και της επιχειρησιακής διαλειτουργικότητας, μέσω της συμμετοχής ελληνικών καινοτομικών επιχειρήσεων σε κοινά ευρωπαϊκά προγράμματα ανάπτυξης κοινών αρχιτεκτονικών και πλατφορμών. Άλλωστε, τα πρόσφατα παραδείγματα της Γερμανίας και της Βρετανίας κατατείνουν στην ανάγκη ύπαρξης ευρύτερου και ουσιοδέστερου κυβερνητικού ελέγχου στις επιχειρήσεις του κλάδου της αμυντικής βιομηχανίας, και ειδικότερα στον τομέα της E&TA.

Η συμμετοχή ελληνικών εταιρειών στα προγράμματα και τις πρωτοβουλίες που αναμένεται να αναπτυχθούν μεσοπρόθεσμα στο πλαίσιο του EDA, μπορεί παραλλήλως να συμβάλει στην ουσιαστική ενίσχυση του στόχου της Κοινωνίας της Πληροφορίας και στη διασφάλιση ενός εθνικού περιβάλλοντος στο οποίο οι πληροφοριακές υποδομές θα είναι αξιόπιστες και χρήσιμες και θα λειτουργούν επ' ωφελεία του κοινωνικού συνόλου.

Το ανωτέρω κείμενο ή / και επιμέρους φράσεις του δεν εκφράζουν κατ' ανάγκην τις απόψεις ενός εκάστου μέλους του Τομέα.